

WEEKEND

LØRDAG 8. DECEMBER 2018

» Det er jo en fortælling om, hvad der driver et menneske. En fortælling om et menneske, der ønsker at gøre en forskel.

HANS WENDELBOE BØCHER, kulturmedarbejder i Lindholm Sogn om missionæren Mogens Uhrenholt.

NORDJYSKE

Sundhed // side 4

Unge skal have hurtigere hjælp til psykiske lidelser

Spisested // side 10-11

Slagterbørsen, en uhøjtidelig restaurant med fokus på kød

Vin // side 12

Måske skal boblerne i glasset til nytår være fra Danmark

Portræt // side 6-8

Hans Wendelboe Bøcher

Kulturmedarbejder i Lindholm sogn

Vent lige et øjeblik

Af Charlotte Rørth
charlotte.roerth@nordjyske.dk

Forleden fik jeg en vred mail fra min 91-årige veninde. Og det, fordi jeg havde skrevet Glædelig Jul ...

Hun er troende som jeg, dog katolik, så jeg havde ikke tænkt, at det ville generere netop hende, at jeg skrev sådan. Men det gjorde det. Meget, endda.

Hun skrev, at jeg ikke skulle bryde mig om at skrive Glædelig Jul til hende, når det slet ikke er jul endnu.

Hun er et høfligt menneske, men jeg kunne tydeligt høre hendes følelsesudbrud gemt i de enkle ord: Det er ikke jul endnu.

De fem ord fik mig til at tie og sidde stille på min stol en stund.

Hun har ret.

Det er ikke jul endnu. Det er advent. Tiden, hvor vi venter.

Nogle af os er inde i tro, hvor vi venter på julen. Os om det. Men, når jeg tvinger mig selv til at vente, så sker der noget almenmenneskeligt med mig. Som der også skete, da jeg forleden aften med 15 andre var til yoga og på måtten blev tvunget til at ligge i samme stræk i, hvad der føltes som mange minutter. Vi ventede og ventede, og til sidst gik det op for mig. Det er det, jeg skal, vi skal.

Vi skal vente.

Ikke kun for at være spændt på, hvad der kommer, også for bare at vente.

Som børn kunne man dø af at vente, mente man for eksempel juleaften. Men, når jeg ser tilbage, var vi faktisk ret gode til det. Vi ventede på maden, på at få tøj på, på at komme ud i skolegården, på at mormor kaldte os ind til te og ostemadder om aftenen i sommerhuset.

At vente var naturligt som barn. Vi affandt os med det. Det var ikke os, der bestemte over vores egen tid.

Det betyder ikke, at jeg ikke også dengang var en utålmodig sjæl, men jeg erindrer alligevel den særlige form for ro, jeg kunne få, når jeg var tvunget til at vente. Når jeg måtte overgive mig helt til andres tidsskemaer. Det var en lettelse. Jeg skulle ikke noget. Bare sidde og vente. Stirre ud af bilruden, der duggede til, når vi sad i flyverdragterne, og vores mor eller far skulle sige farvel til hvem, vi nu havde besøgt.

At vente var en tilstand, jeg kunne gå ind i. Et rum, hvor der var frit til bare at være. Jeg skulle ikke noget andet end at sidde stille - hvilket, indrømmet, ind i mellem var svært for mig også dengang. Men tilstanden kunne jeg mærke, da min veninde skrev de ord i mailen.

Men det frie rum, hvor jeg bare er til, kan jeg komme til at glemme at gå ind i.

Jeg kan komme derind i naturen, og jeg kan i kirken og i bøn, men det er alligevel et lidt andet rum, venterrummet.

Der er jeg end ikke herre over, hvor længe jeg

er i det. Nogle gange kan jeg forudse det, selv på en banegård. Andre gange kan jeg ikke, og det er særligt udfordrende for os, der gerne vil planlægge og have mest muligt ud af vores tid.

Men i ventesalen venter vi. På toget. På børnene. Jeg gik 10 dage over terminen med dem alle tre. Det var ikke kun en sød ventetid. Den lærte mig, at jeg måtte give slip på kontrollen. Drengene skulle nok komme ud, men det var ikke op til mig hvornår.

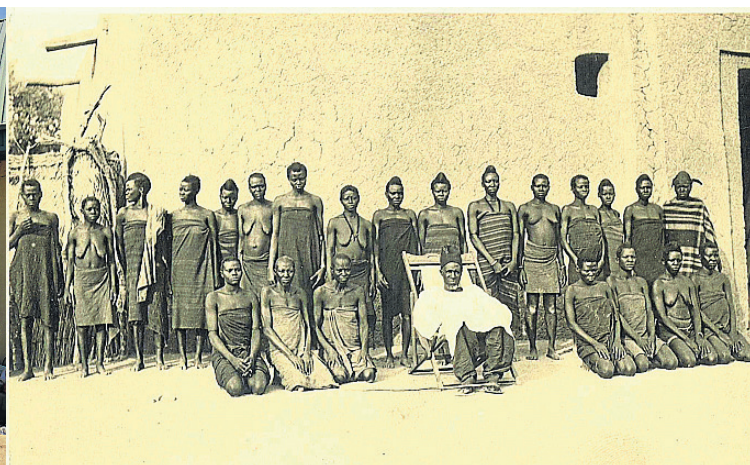
Den grundlærdom kom til mig som ung, kommende mor, efter at have været borte siden barndommen. Som børnene voksede til, steg kontrolbehovet, men som midaldrende har jeg levet så længe, at jeg ved, at jeg styrer mindre, end jeg engang troede. Og at der er en gave i det.

At være i venten er at acceptere. At sige ja til at slippe kontrollen. Ja til den tid, der nu engang er omkring mig. Ja til, at det er nok, at jeg eksisterer. Jeg behøver ikke yde, præstere, elske, fokusere, gøre noget som helst.

Adventstiden minder os om, at livet er en venten. På døden, kan man sige. Det er sandt, men det er for mig sandere at sige, at advent minder os om livet. Det er netop i vores ofte ufrivillige venten, at vi er til alene som menneskevæsener og ikke i kraft af, hvad vi gør, tænker eller føler. Vi er bare. Og det er godt nok.

Glædelig advent!

Indhold

Rejsen var kronen på værket

Af Dorte Rohde og Nicolas Cho Meier (foto)
dorte.rohde@nordjyske.dk

Rejsen var kronen på værket, siger Hans Wendelboe Bøcher, der efter at have gravet i historien om landsmandssønnen Mogens Uhrenholdt fra Øster Uttrup ved Aalborg, som for 100 år siden blev læge og missionær i Nigeria, netop er vendt hjem fra en eventyrlig rejse til det afrikanske land.

Der var han indbudt af biskop i den lutherske kirke i Nigeria, Peter Bartimawus, med det ene og særlige formål at give nigerianerne deres egen historie tilbage i forbindelse med fejringen af 100 året for missionsstationen i Shellem.

Men selv om det var en solid og dokumenterbar historie, Hans Wendelboe Bøcher afleverede foran op imod 2000 afrikanere, skal man ikke forledes til at tro, at han er færdig med historien. Det er han slet, slet ikke.

Det er en ualmindeligt passioneret mand, jeg møder i Løvvangens Kirkecenter i Nørresundby. Her arbejder Hans Wendelboe Bøcher som koordinator, pr-, kirke- og kulturmedarbejder i Lindholm Sogn, men for 12 og et halvt år siden, da historien tog sin begyndelse, var han ansat som lærer på rejse- og kulturlinjen ved Horne Efterskole.

- Under en rejse i Nigeria i 2006 - det var dengang, verden stod i brand pga. Mohammed-tegningerne - mødte vi den daværende

ærkebiskops kone. Hun fortalte, at den første lutherske kirke, en lille, rund, stråtekt bygning, blev bygget af lægemissionær Dr. Uhrenholt fra Aalborg, og sagde henvendt til min kollega: Jeg kan se, at dit navn er Torben Uhrenholt. Er du familie?

Det mente Torben Uhrenholt ikke, at han var. Men tilbage i Danmark skulle det vise sig, at han i Nigeria - på 100 års afstand og mere end 4000 km. hjemmefra - var stødt ind i en af sine forfædre.

Torben og Mogens Uhrenholdt har nemlig fælles tipoldefar.

- Men her endte Torbens engagement, og det triggede mig i den grad, fortæller Hans Wendelboe Bøcher, hvis egen familiehistorie for længst er kortlagt af faderen.

Hans Wendelboe Bøcher begyndte at grave i historien om Mogens Uhrenholdt fra Øster Uttrup, og det blev begyndelsen på det lange gravearbejde, som han ikke kan slippe på grund af, som han siger, det store drama og den gode fortælling, fordi det er et gravearbejde på tværs af tre kontinenter, men også fordi det er så livgivende.

- Det giver så meget mening at hjælpe nigerianerne, som føler sig så alene, efter at Dansk Mission Afrika af sikkerhedsmæssige årsager har trukket sig fra Nigeria, og fordi det hedder sig, at landet kan stå på egne ben.

Men Nigeria står i så store og svære problemer - bare tænk på terrorbevægelsen Boko Haram - at de føler sig meget alene.

Vi har en forpligtelse til at stå sammen med vores brødre i Afrika, og det var meget, meget tydeligt for mig, at det betød noget, at jeg var til stede og kunne aflevere noget af deres historie i forbindelse med festligholdelsen af 100-året foruden en række hilsner, forklarer Hans Wendelboe Bøcher, der tilbage i Danmark i 2006 begyndte at gennemtrawle adskillige danske og udenlandske arkiver - ikke mindst Mission Afrikas arkiver på Rigsarkivet i København - for oplysninger om landmandssønnen fra Øster Uttrup.

I Dronninglund fandt han Søren, der er barnebarn af en bror til Mogens, og Sørenes kone, Ingrid. De har bidraget med både et gevær, Remington M1876, og billeder, der er uvurderlige for Hans Wendelboe Bøcher, men det var, da han stod med Mogens Uhrenholts brev, skrevet under Første Verdenskrig på dampskibet "Farquah", der var på vej til Afrika og omhandlende Mogens angst, at Hans Wendelboe Bøcher kunne mærke historiens vingesus, og at Mogens Uhrenholdt for alvor gik ham i blodet.

- Med det brev i hånden kunne jeg ikke andet end at fortsætte, fortæller Hans Wendelboe Bøcher og tilføjer:

- Jeg er den type, som bliver ved, når jeg lugter en god historie.

Med de oplysninger, han efterhånden havde, lavede han en hjemmeside - www.missionnigeria.dk om dr. Mogens Uhrenholt - og var på den baggrund heldig at blive ringet op og få et billede af Mogens som barn.

Det var kronen på værket at kunne overdrage nigerianerne deres historie i anledning af 100 året for missionsstationen i Shellem. Her hilser han på ærkebiskop Panto Musa Filibus. Privatfoto

Mogens Uhrenholt og hans anden kone, Eline.

Nigerianerne var meget optagede af de gamle billeder som dette helt tilbage fra 1918 visende den gamle høvding og alle hans koner. Arkivfoto

Arkivfoto

Hans Wendelboe Bøcher fra Horne faldt ved en tilfældighed over Mogens Uhrenholt, Øster Uttrup, der for 100 år slog sig ned i Nigeria som læge og missionær. Siden har dramaet holdt ham beskæftiget, og foruden at have været i Nigeria adskillige gange har han, som en udløber af sit arbejde, haft besøg fra USA. Selv drømmer han nu stort

Hans Wendelboe Bøcher har søgt efter Mogens Uhrenholt over tre kontinenter og i en stribe arkiver, men det var i Dronninglund, at han fik overdraget Mogens Uhrenholts gamle gevær.

Det var, som Hans Wendelboe Bøcher siger, af ret stor betydning. For historien, men også for hans drivkraft.

Den passionerede mand, som i de efterfølgende år var flere gange i Nigeria, nævner numre på de billeder, han omtaler, lige som han tilsyneladende har alt vedrørende historien i hovedet. I mindste detalje.

Rejsen til Amerika

De store linjer om Mogens Uhrenholdt begyndte at falde på plads. Mogens, der blev født 15. oktober 1876, fik, mens han gjorde tjeneste på militærhospitalet i Helsingør, i funktion som assistent for reservelægen

men åbnede forretning i Aalborg året efter. Den gik imidlertid konkurs i 1902.

Af en passagerliste fra dampskibet "S/S Oscar II" blev Hans Wendelboe Bøcher ikke alene bekræftet i, at Mogens i 1902 var på vej til New York, men han fandt også ud af, at han på det tidspunkt var en gift mand.

Kvindens navn er ikke helt tydelig på passagerlisten, men sådan er det, forklarer Hans Wendelboe Bøcher. Hver lille detalje kaster mindst 12 nye spørgsmål af sig.

Det sandsynliggøres, at det er Thellefsine Kristensen fra Skagen, der er den medfølgende passager. Parret blev i hvert fald gift i Skagen Kirke 15. september i 1901, og det nåede frem til Wisconsin i USA, hvor

Mogens fik job og først en datter og så en datter mere, der var dødfødt. Fem dage senere døde også Thellefsine.

Det fik Mogens Uhrenholt til at rejse hjem til Danmark og aflevere datteren Esther Elisabeth til bedstefaderen. I 1905 rejste Mogens tilbage til USA og slog sig ned i North Dakota, hvor han begyndte på sprogstudie og året efter på lægestudiet. Undervejs mødte han Eline Marie Arildsen, der havde studeret på Elk Horn Højskole, og det korte af den længere historie er, at de endte som læge- og missionærpar i Nigeria. Selv om de kun fik nogle få år der, inden først Mogens Uhrenholt døde af Black Water feber, ondsindet malaria, og derpå også

Eline, så nåede de ikke alene at få bygget deres eget hus, men også at få opført en kirke, fire missionærboliger, en gæstebolig, en lægeklinik og 34 patientboliger foruden at behandle op mod 1000 patienter.

Datteren Esther Elisabeth døde i Danmark allerede to og et halvt år gammel.

- Det her handler ikke om missionærhistorie, men om et menneske, man kan lade sig gribe af, siger Hans Wendelboe Bøcher, som har forskeradgang til Rigsarkivet, hvor korrespondancen fra missionærerne er, og som undervejs har brugt mange nætter på at ringe rundt til alle Uhrenholt'er i USA.

...fortsættes næste side...

Mogens Urenholds homøopatiske dyrlægebog fremvises med særdeles stor glæde lige som andre genstande, der knytter sig til den gamle missionær.

Hans Wendelboe Bøcher

- 1973: Født i Aalborg.
- 1998: Gift med Liza - parret har tre børn på henholdsvis 14, 12 og 8 år.
- 2002: Færdiguddannet som lærer, lige som Liza, på Skårup Seminarium på Fyn. Flyttede til Mors, hvor de arbejdede på Rovvig Efterskole.
- 2003: Flyttede til Horne, hvor parret var blevet ansat på efterskolen.
- 2006: Var i Nigeria første gang i februar og blev bekendt med landmandssønnen Mogens Uhrenholt fra Øster Uttrup (1876-1919) og begyndte derpå at grave i hans historie. Var tilbage i Nigeria i november samme år med efterskolen foruden i 2008, i 2009 og endelig igen i år.
- 2011: Fik ansættelse på Kirkens Korshærs varmestue i Nørresundby.
- 2015: Blev ansat som koordinator, pr-, kirke- og kulturmedarbejder i Lindholm Sogn.
- 2018: Var inviteret med til at fejre 100-året for missionsstationen i Shellem i Nigeria med støtte af Det mellemkirkelige stiftsudvalg ved Aalborg Stift.

Det var i den sammenhæng, at han kom i kontakt med Pat Stanhope, som umiddelbart kunne bekræfte, at hun var familie til Mogens Uhrenholt. Med hjælp fra det lokalhistoriske arkiv fik hun scannet sine billeder til Hans Wendelboe Bøcher.

Pat kom i øvrigt senere på besøg hos Hans Wendelboe Bøcher og hans kone og deres tre børn i Horne.

- Og det besøg fører mig frem til denne!

Med stor triumf fremviser Hans Wendelboe Bøcher den homøopatiske dyrlægebog, som var Mogens Uhrenholts, og som der selvfølgelig knytter sig adskillige historier til. Blandt andet at han som læge også helbredte en hest.

Hans Wendelboe Bøcher fortsætter så ualmindeligt engageret og må da også bekræfte, at hans kone ind i mellem finder interessen så altopslugende, at hun ser den ”lidt som sin modstander”.

Bogen bringer ham tilbage til geværet, som Mogens Uhrenholt også brugte som missionærmiddel, og til et brev, hvori man kan læse om det - omtalt som ”bøssen”.

Det er sjove detaljer, som er med til at holde ham i gang.

Kidnapning i Afrika

- Min kone forstår det nok i højere grad nu, da hun har været med i Nigeria for første gang, mener Hans Wendelboe Bøcher, hvis rejse denne gang var økonomisk støttet af Det mellemkirkelige stiftsudvalg.

Men hans kone var næppe rejst med, hvis hun havde vidst, hvilken farefuld tur det ville være, mener han.

- To dage før vi kom, var kassereren for festkomiteen blevet kidnappet, fordi der gik det rygte, at Mission Afrika ville give en mil-

lion danske kroner til festlighederne.

Det var ikke tilfældet. Den Lutherske Kirke købte imidlertid kassereren fri, men samtidig stod det klart, at de danske deltagere skulle beskyttes ekstra, hvorfor de hele tiden var omgivet af fire til seks maskinbevæbnede afrikanere ”ud over hvad der ellers var af beskyttelse”.

Det var med billeder, projiceret op på væggen på den store kirke, der ligger netop, hvor Mogens Uhrenholt byggede sit hus i 1918, at Hans Wendelboe Bøcher i bulldrende mørke og for øjnene af omkring 1500-2000 mennesker fortalte om Mogens Uhrenholdt.

- Det var en meget stor oplevelse at give nigerianerne deres historie tilbage. Folk i Afrika tørster efter at høre om deres rødder, og de syntes, at det var fantastisk at se billeder af deres egne helt tilbage fra 1918, fortæller Hans Wendelboe Bøcher, som undervejs i de fire dage lange festligheder hilste på en række øvrighedspersoner, heriblandt ærkebiskoppen.

- Det var stort!

Fortællingen blev simultantolket til det lokale sprog, og det var også tydeligt for Hans Wendelboe Bøcher, at det gjorde indtryk på nigerianerne, at lægen og missionæren også havde mistet.

- Det gav dem enorme identifikationsmuligheder, mener Hans Wendelboe Bøcher, der finder, at den del af opgaven hermed var lykkedes. Hvad der også og især glæder ham, er, at nigerianerne er blevet særdeles meget mere bevidste om deres rødder siden hans første besøg i 2006.

- Da jeg var der første gang, ledte vi efter Mogens Uhrenholts grav. I dag er det helt anderledes. Der er opstået en bevidsthed og vilje til at passe på og gøre noget. Det er det,

jeg ser som min største bedrift!

Til gengæld var det ulykkeligt at se, at den gamle lægeklinik, som lå der i 2006, nu er så godt som borte.

- Men jeg har selv tre sten, så jeg må indrømme, at jeg selv har været med til at bryde den ned.

En ny klinik var til gengæld blevet opført i anledning af 100-året, som også blev markeret ved uddeling af hele 27 priser. Hans Wendelboe Bøcher fik tre med hjem givet til henholdsvis Mogens Uhrenholt, Aalborg Stift og Mission Afrika.

Hans Wendelboe Bøchers digitale filer er nu tilgængelige på nettet, men det er langt fra alle i Nigeria, som har mulighed for at gå ind at se dem.

Bøger og drømme

- De har derfor bedt mig om at lave en bog om Mogens Uhrenholt. De vil gerne have en kronologisk fremstilling.

Den siger Hans Wendelboe Bøcher, at han stadig tygger lidt på.

For han har faktisk gået et stykke tid og villet i gang med at skrive en skønlitterær bog om den danske læge og missionær.

- Jeg har skrevet skelettet til bogen, men der dukker hele tiden nye ting op, som er rigtigt spændende, og som jeg først lige skal undersøge.

Der er også stadig 103 pakker i Rigsarkivet, som jeg ikke har været nede i, og jeg vil gerne være så grundig som muligt, siger manden, der selv afviser at kalde arbejdet altopslugende.

- Jeg har tre børn, der skal køres hele tiden, og jeg graver også i Steffen Brandt og TV-2's tekstunivers og i Nils Malmros. Jeg er sådan en, der altid er i gang - og jeg skri-

ver nok begge bøger - men jeg drømmer også om at komme til USA og holde foredrag om Eline, siger Hans Wendelboe Bøcher, der har holdt foreløbig 80 foredrag i Danmark, og som har endnu en uforløst drøm:

- Jeg drømmer om at få lavet Mogens' historie i tv-format. Det er jo en fortælling om, hvad der driver et menneske. En fortælling om et menneske, der ønsker at gøre en forskel også ud over den kristne tro. Jeg skal ikke selv lave den, og jeg ved, at den er svær at lave billedmæssigt.

Men det skal ikke være uforsøgt, siger Hans Wendelboe Bøcher, der bliver lidt tøvende, da jeg spørger, om han ser visse ligheder mellem sig og Mogens Uhrenholt.

- Det er ikke noget, jeg har tænkt over... men vi har det til fælles, at vi begge sætter et mål og går næsten betingelsesløst efter det...

- Men jeg kan jo blive næsten slagen af hans enorme ydmyghed, benovelse og begejstring - af den bedrift Mogens Uhrenholt nåede på ganske, ganske kort tid, også selv om han jo må have været ramt af malaria i en del af tiden.

- Hvilken af mine bedrifter står om 100 år - ud over dem, der omfatter min nærmeste familie?

Men selvfølgelig blev han glad, Hans Wendelboe Bøcher, da han under sin seneste rejse mødte mennesker, der, som han siger, tog sig den frihed at se ham i lige linje til Mogens Uhrenholdt.

- De kaldte mig missionær. Det er jeg ikke, men jeg tager gerne rollen på mig. Missionærens arbejde har selvfølgelig også ændret sig inden for de seneste 100 år.

- Og arbejdet, det fortsætter jeg under alle omstændigheder. ■